

UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W SOCHACZEWIE

z dnia

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny
w Gminie Miasto Sochaczew na lata 2025-2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U.2024.1465 z późn. zm.¹) w związku z art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2024.177 z późn. zm.²), Rada Miejska w Sochaczewie uchwala, co następuje:

§1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Sochaczew na lata 2025-2027, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Sochaczew.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01.01.2025 roku.

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2024 r. poz. 1572, Dz.U. z.2023 poz. 1688.

² Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2023 r. poz. 818, Dz.U. poz. 742, poz.743, M.P. z 2024 r. poz. 230, Dz.U.2024 r. poz. 858, poz. 1572.

Joanna Kamińska

Naczelnik Wydziału

Polityki Społecznej i Ochrony Zdrowia

08.11.2024

ADWOKAT

Jarosław Majorek

08.11.2024
p. 1230

ZASTĘPCA BURMISTRZA

Kamila Gołaszewska-Kotlarz

Uzasadnienie:

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 opracowano zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2024.177 z późn. zm.), w myśl którego do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 179 ust. 2 ustawy rada gminy biorąc pod uwagę potrzeby związane z realizacją zadania z zakresu wspierania rodziny uchwala gminne programy wspierania. Poprzedni program został opracowany na lata 2022-2024. W związku z powyższym, podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 jest w pełni uzasadnione.

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr Rady Miejskiej w
Sochaczewie z dnia października 2024 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE MIASTO SOCHACZEW
NA LATA 2025 - 2027**

Sochaczew listopad 2024 r.

Spis treści

Wstęp	3
Diagnoza społeczna	4
Uwarunkowania prawne podejmowanych działań w ramach programu wspierania rodziny	9
Cele programu	10
Zasoby	11
Harmonogram realizacji Programu	11
Monitoring i ewaluacja	15
Zakończenie	16

Wstęp

Samorządy lokalne odpowiadają za tworzenie i funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Działania na rzecz rodziny to działania na rzecz całej wspólnoty, a wspierając rodzinę przyczyniamy się do rozwoju i wzmocnienia więzi w całej społeczności, dlatego jest to tak istotne zadanie.

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone, wieloaspektowe i wymagają interdyscyplinarnych, czasem niestandardowych rozwiązań.

Główne problemy dezorganizujące funkcjonowanie rodziny to choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ubóstwo, długotrwałe bezrobocie czy niepełnosprawność z powodu choroby. Rodziny, w których występują dysfunkcje, wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmują działania na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Aby praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych była w pełni skuteczna i efektywna powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

Bardzo ważne jest, aby wszystkie podmioty i instytucje uczestniczyły w procesie wspierania rodziny. Jednym z takich działań jest tworzenie Programu Wspierania Rodziny, który został przygotowany w związku z zapisami Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Diagnoza społeczna

W roku 2022 liczba ludności Miasta Sochaczew wynosiła 33 918 osób, osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 17,36%, osoby w wieku produkcyjnym 57,96%, a w wieku poprodukcyjnym 24,68%.

W roku 2023 liczba ludności wynosiła 33 587 osób, osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 17,17%, osoby w wieku produkcyjnym 56,55%, a w wieku poprodukcyjnym 26,28%.

W pierwszym półroczu 2024 r. liczba ludności wynosiła 32773 osoby. Analizując dalej osoby w wieku przedprodukcyjnym (5599) stanowiły 17,1%, osoby w wieku produkcyjnym (18811) 57,4%, a w wieku poprodukcyjnym (8363) 25,5%.

W zakresie świadczeń z pomocy społecznej w okresie styczeń-czerwiec 2022 r. Centrum wydało 1849 decyzji administracyjnych oraz w ramach świadczeń rodzinnych 570 decyzji i funduszu alimentacyjnego 32 decyzje. W okresie styczeń-grudzień 2022 r. zostały wydane 3492 decyzje z pomocy społecznej, 1389 decyzji dotyczących świadczeń rodzinnych oraz 184 decyzje funduszu alimentacyjnego.

W okresie styczeń-czerwiec 2023 r. przyznano 1349 decyzji pomocy społecznej, 444 decyzji świadczeń rodzinnych oraz 31 decyzji funduszu alimentacyjnego. W okresie styczeń-grudzień 2023 r. zostały wydane 2815 decyzje z pomocy społecznej, 1205 decyzji dotyczących świadczeń rodzinnych oraz 180 decyzji funduszu alimentacyjnego.

W okresie styczeń-czerwiec 2024 r. przyznano 1368 decyzji pomocy społecznej, 470 decyzji świadczeń rodzinnych oraz 26 decyzji funduszu alimentacyjnego.

Głównym celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych, podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Wśród rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej największą grupę stanowią rodziny z dziećmi. Pozostałą część stanowią rodziny niepełne oraz rodziny emerytów i rencistów (**Tabela nr 1**).

Analizując wskaźniki dotyczące pomocy społecznej, można zauważyć, że najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc w badanym okresie było ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność. Powody ubiegania się o pomoc w poszczególnych okresach przedstawia **Tabela nr 2**.

System świadczeń pieniężnych obejmuje największą grupę odbiorców i adresowany jest szczególnie do osób o najniższych dochodach. Podstawową formą świadczeń pieniężnych są zasiłki, z których korzysta największa liczba odbiorców pomocy społecznej w Sochaczewie. Należą do nich zasiłki celowe i celowe specjalne, realizowane ze środków pochodzących z dochodów własnych gminy, zasiłki okresowe, stałe i zadania wykonywane w ramach Rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu”, na realizację których środki finansowe przekazywane są z budżetu państwa w formie dotacji. Zestawienie świadczeń pieniężnych realizowanych przez CUS przedstawia **Tabela nr 3**.

Centrum realizował dożywianie w ramach wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”, poprzez finansowanie dzieciom posiłków w placówkach oświatowych (szkołach, żłobkach, przedszkolach, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii) na podstawie zawartych z placówkami umów, oraz osobom dorosłym korzystających z dożywiania w Dziennym Domu Pomocy Społecznej lub Jadłodajni im. Św. Matki Teresy

z Kalkuty. Zestawienie w **Tabeli nr 4.**

W ramach realizacji programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” Centrum udzielało pomocy w formie zasiłku celowego z przeznaczeniem na zakup posiłku lub żywności i pomocy rzeczowej. **Tabela nr 5.**

Od roku 2012 zadania z zakresu wspierania rodziny realizował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (od 01.01.2021 r. CUS Sochaczew), Uchwała Nr XVIII/164/12 Rady Miejskiej w Sochaczewie z dnia 03.02.2012 r. w sprawie zlecenia Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej (obecnie CUS) w Sochaczewie zorganizowania i realizowania zadania polegającego na pracy z rodziną.

Asystent rodziny jest jednym z głównych „narzędzi” wspierania rodziny, ma za zadanie wspomagać rodzinę w osiągnięciu przez nią stabilizacji życiowej, umożliwiającej prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Asystenta rodziny przydziela Dyrektor CUS na podstawie wywiadu środowiskowego i analizy sytuacji rodziny przeprowadzonej przez pracownika socjalnego. Do pracy z asystentem zobowiązuje także Sąd Rodzinny na mocy postanowienia. Asystent pracuje zarówno z rodziną, która jest zagrożona umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej, jak i w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Współpracuje wówczas m. in. z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, placówką opiekuńczo-wychowawczą, ośrodkiem preadopcyjnym itp.

W 2022 r. w Centrum Usług Społecznych w Sochaczewie było zatrudnionych 4 asystentów rodziny w wymiarze 3,5 etatu. Asystenci pracowali w ramach zadaniowego czasu pracy, co umożliwiło dostosowanie czasu pracy do indywidualnych potrzeb rodziny.

Pomocą asystentów w 2022 r. objęto 50 rodzin, w których znajdowało się 122 dzieci. Zostały zawarte terminowe Plany Pracy z Rodziną, które zawierały pełną diagnozę sytuacji rodziny oraz plan wyjścia z patowej sytuacji wraz z konkretnymi działaniami.

Po zakończeniu terminu realizacji Planu dokonywana była ocena jego efektywności i jeśli rodzina nadal wymagała wsparcia, Plan był aktualizowany.

W okresie sprawozdawczym asystenci pracowali z 25 rodzinami zobowiązanymi prawomocnym wyrokiem Sądu.

W 2023 r. w CUS Sochaczew było zatrudnionych 4 asystentów rodziny w wymiarze 3,5 etatu. Asystenci pracowali w ramach zadaniowego czasu pracy, co umożliwiło dostosowanie czasu pracy do indywidualnych potrzeb rodziny.

Pomocą asystentów objęto 58 rodzin, w których znajdowało się 133 dzieci. Zostały zawarte terminowe Plany Pracy z Rodziną, które zawierały pełną diagnozę sytuacji rodziny oraz plan wyjścia z patowej sytuacji wraz z konkretnymi działaniami.

Po zakończeniu terminu realizacji Planu dokonywana była ocena jego efektywności i jeśli rodzina nadal wymagała wsparcia, Plan był aktualizowany.

W okresie sprawozdawczym asystenci pracowali z 30 rodzinami zobowiązanymi prawomocnym wyrokiem Sądu.

W okresie styczeń - czerwiec 2024 r. w CUS Sochaczew było zatrudnionych 4 asystentów rodziny w wymiarze 3.5 etatu. Asystenci pracowali w ramach zadaniowego czasu pracy, co umożliwiło dostosowanie czasu pracy do indywidualnych potrzeb rodziny.

Pomocą asystentów objęto 49 rodzin, w których znajdowało się 153 dzieci. Zostały zawarte terminowe Plany Pracy z Rodziną, które zawierały pełną diagnozę sytuacji rodziny oraz plan wyjścia z patowej sytuacji wraz z konkretnymi działaniami.

Po zakończeniu terminu realizacji Planu dokonywana była ocena jego efektywności i jeśli rodzina nadal wymagała wsparcia, Plan był aktualizowany.

W okresie sprawozdawczym asystenci pracowali z 22 rodzinami zobowiązanymi prawomocnym wyrokiem Sądu.

Głównymi przyczynami przez które rodziny wymagały pomocy były:

- ubóstwo,
- niezaradność życiowa,
- bezrobocie,
- uzależnienie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Asystenci rodziny służyli rodzinom wsparciem informacyjnym, instrumentalnym, emocjonalnym. Zajmowali się pedagogizacją rodziców poprzez dostarczanie wiedzy o celach, zadaniach, metodach, środkach i uwarunkowaniach procesu wychowania oraz modelowania. Prowadzone były treningi umiejętności opiekuńczo-wychowawczych. Asystenci udzielali wsparcia w zakresie wzmacniania więzi wewnątrzrodzinnych, towarzyszyli rodzinom podczas załatwiania spraw urzędowych, informowali o możliwych do uzyskania formach pomocy. Rodziny objęte asystą były wspierane w procesie zdrowienia w związku z różnymi zaburzeniami, motywowane do dokonania niezbędnych zmian i czynności do prawidłowego funkcjonowania.

W ramach wspierania rodziny w Centrum Usług Społecznych w Sochaczewie prowadzone są działania mające na celu pomoc rodzinie w przezwyciężeniu trudności i prawidłowym wykonywaniu obowiązków rodzicielskich.

W ramach powyższego w 2023 r. odbyło się 806 konsultacji:

- poradnictwo psychologiczne - w okresie sprawozdawczym odbyło się 305 konsultacji,
- spotkania z doradcą rodzinnym/pedagogiem - w okresie sprawozdawczym odbyło się 371 konsultacji,
- spotkania z terapeutą ds. uzależnień - w okresie sprawozdawczym odbyło się 181 konsultacji,
- konsultacje prawne - w okresie sprawozdawczym odbyły się 317 konsultacji.

W roku 2022 odbyło się 910 konsultacji:

- poradnictwo psychologiczne – w okresie sprawozdawczym odbyło się 310 konsultacji;
- spotkania z doradcą rodzinnym/pedagogiem - w okresie sprawozdawczym odbyło się 705 konsultacji;
- konsultacje prawne - w okresie sprawozdawczym odbyło się 121 konsultacji przeprowadzone w trybie stacjonarnym na terenie CUS Sochaczew.

Praca wolontarystyczna jest ważnym uzupełnieniem wachlarza usług dostępnych dla klientów CUS i mieszkańców miasta. Dzięki wolontariuszom Centrum Usług Społecznych w Sochaczewie rozszerzyło wachlarz usług, który w znacznej mierze wychodzi poza standardową ofertę placówki. Program zakłada łączenie na poziomie lokalnym ludzi chętnych do pomocy z osobami, które takiej pomocy potrzebują. Centrum Usług Społecznych w dalszym ciągu jest łącznikiem między potrzebującymi, a pomagającymi. Założeniem działań jest dobrowolna, nieodpłatnie świadczona pomoc na rzecz osób potrzebujących.

W 2023 roku Klub Wolontariuszy przy CUS Sochaczew współpracował z Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą Atria w Sochaczewie w ramach porozumienia o współpracy. Wolontariusze pomagali dzieciom w lekcjach oraz spędzali z nimi czas – odbyło się łącznie 32 wspólnych zajęć. Wolontariusze pomagają również w Świetlicy Środowiskowej mieszczącej się w Centrum Usług Społecznych w Sochaczewie pt. „Nasza Baza”. Wolontariusze CUS Sochaczew jak co roku licznie włączyli się w akcję „Szlachetna Paczka”, dzięki której wiele rodzin otrzymało wsparcie rzeczowe oraz w 2023 roku Klub został Darczyńcą i przygotował paczkę dla jednej z potrzebujących rodzin.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie jest pierwszym kompleksowym aktem prawnym ujmującym w ramy działalność wolontariatu. Liczba wolontariuszy zatrudnionych w roku 2021 wynosiła 44 osoby, w 2022 roku już 58 wolontariuszy, z kolei w 2023 było ich 24. Na obecny rok prognozuje się, iż w CUS będzie pomagać około 40 wolontariuszy.

Godne uwagi jest to, iż w ramach wolontariatu do Centrum Usług Społecznych w Sochaczewie w 2022 roku zgłosiła się chętna osoba do pomocy w kontakcie z uchodźcami z Ukrainy, która nadal pomaga w miarę możliwości. Dzięki jej pomocy pracownicy CUS mieli zdecydowanie ułatwiony kontakt z osobami nie znającymi języka polskiego w mowie i piśmie.

Uchwałą Rady Miejskiej w Sochaczew z dnia 22 listopada 2021r. została utworzona placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w formie opiekuńczej - Świetlica „Nasza Baza” i połączona z Centrum Usług Społecznych w Sochaczewie. Świetlica przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży w szczególności z rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Celem placówki jest realizacja zadań własnych Gminy Miasta Sochaczew wymienionych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Do zadań realizowanych przez placówkę należy:

- pomoc w nauce,
- organizacja czasu wolnego, zabawa i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań
- organizowanie zajęć profilaktycznych i rozwojowych,
- organizowanie zajęć animacyjnych i socjoterapeutycznych.

Zadania wymienione realizowane są poprzez:

- stałą pracę z rodziną dziecka, wspieranie rodziny w procesie wychowawczym,
- pomoc w sytuacjach kryzysowych, szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i innych,
- pracę wychowawczą i socjalną w celu kształtowania postaw społecznie pożądanych i pomocy w prawidłowym rozwoju osobowości dziecka, nabywania różnych umiejętności społecznych, koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu,
- kształtowanie prawidłowych kontaktów dziecka z jego rodziną i środowiskiem,
- stałą współpracę ze szkołą, pracownikami socjalnymi, kuratorem, policją.

Placówka realizuje zadania w formie:

- zajęć grupowych prowadzonych przez wychowawców lub inne osoby zatrudnione do prowadzenia zajęć zgodnie z planem pracy opiekuńczo – wychowawczej,
- spotkań z rodzicami, poradnictwa rodzinnego,
- oddziaływań bezpośrednich, zgodnie z indywidualnym planem pracy z dzieckiem,
- organizacji wypoczynku w czasie wolnym od nauki,
- organizacji imprez okolicznościowych i środowiskowych.

W placówce zatrudnieni są wychowawcy, którzy prowadzą zajęcia z dziećmi, sprawują opiekę nad procesem wychowania i ponoszą odpowiedzialność za ich bezpieczeństwo podczas zajęć organizowanych w placówce i poza placówką. Dodatkowo można korzystać z pomocy wolontariuszy przy zapewnieniu opieki nad dziećmi przebywającymi w placówce.

Na zajęcia świetlicowe jest zapisanych 30 dzieci. Zajęcia odbywają się z reguły w godzinach 14.00-18.00 i polegają właśnie na pomocy przy odrabianiu lekcji, zajęciach plastycznych, grach planszowych, eksperymentach, pogadankach na tematy związane z bezpieczeństwem dzieci prowadzone przez gości zaproszonych z zewnątrz np. policjantów.

Nasi podopieczni biorą udział w imprezach organizowanych przez CUS między innymi:

- wspólne kolędowanie z Seniorami w Dziennym Domu Pomocy, Jasełka,
- wspólne Andrzejkę z klubem Seniora,
- przygotowanie laurek i wierszyków dla Seniorów z Klubu z okazji Dnia Babci i Dziadka,
- zabawy z nagrodami z okazji Dnia Dziecka,
- zabawy wakacyjne- wyjazd do Frajdalandii, wycieczka kolejką wąskotorową do Tułowic, wyjścia do kina Odeon oraz Mazowsze, wyjścia na plażę miejską w Sochaczewie, wizyty w pizzeriach, lodziarniach,
- konkursy, gry, zabawy organizowane na terenie CUS,
- dzieci obchodzą walentynki, dzień kobiet, dzień chłopaka- przygotowują dla siebie upominki i karty,
- wspólnie organizujemy zajęcia kulinarne- pieczemy gofry, ciasteczka, gotujemy spaghetti itp.

Zorganizowany również został kącik czytelniczy dla naszych podopiecznych, gdzie wolontariuszka z klubu Senior Plus przychodzi trzy razy w tygodniu i po godzinie czyta dzieciom bajki.

Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” Ustawa określa uprawnienia kobiet w ciąży i rodzin w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej i instrumentów polityki na rzecz rodziny - w postaci jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł z tytułu urodzenia się żywego dziecka, u którego stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie „Za życiem”, nie należy do świadczeń cyklicznych, gdyż jest jednorazowe i nie ma możliwości przewidzenia, ile takich świadczeń może zostać zrealizowanych w danym roku. Rodziny objęte przedmiotową ustawą zgodnie z oświadczeniem woli mogą być również objęte wsparciem asystenta rodziny.

Art. 191 ust. 9 pkt 1-3, ust. 10 pkt 1-3 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej określa wydatki gminy w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, 10%, 30% i 50 % odpowiednio w pierwszym, drugim i trzecim roku i latach następnych.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych w okresie styczeń – grudzień 2022 roku przebywało łącznie 17 dzieci. W tym okresie 6 dzieci opuściło przedmiotowe placówki, powrócili do swoich rodzin biologicznych bądź zastępczych, zostały adoptowane lub stały się pełnoletnie. Natomiast umieszczono 4 nowych dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Na dzień 31.12.2022r. pozostało w placówkach 15 dzieci.

W rodzinach zastępczych w roku 2022 przebywało łącznie 24 dzieci, z czego 8 nowych dzieci przybyło do rodzin zastępczych. Na dzień 31.12.2022r. w rodzinach zastępczych/pieczy zastępczej przebywa 24 dzieci.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych w okresie styczeń – grudzień 2023 roku przebywało łącznie 24 dzieci. W tym okresie 5 dzieci opuściło przedmiotowe placówki, powrócili do swoich rodzin biologicznych bądź zastępczych, zostały adoptowane lub stały się pełnoletnie. Natomiast umieszczono 12 nowych dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Na dzień 31.12.2023r. pozostało w placówkach 19 dzieci.

W rodzinach zastępczych w roku 2023 przebywało łącznie 38 dzieci, z czego 13 nowych dzieci przybyło do rodzin zastępczych. Na dzień 31.12.2023r. w rodzinach zastępczych/pieczki zastępczej przebywa 24 dzieci.

Dzieci są umieszczone w rodzinach zastępczych zawodowych, rodzinach zastępczych spokrewnionych oraz rodzinach zastępczych niezawodowych.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz ośrodka preadopcyjnym w okresie styczeń - czerwiec 2024 r. przebywało łącznie 20 dzieci a w rodzinach zastępczych w tym okresie było łącznie 38 dzieci.

Dzieci są umieszczone w rodzinach zastępczych zawodowych, rodzinach zastępczych spokrewnionych oraz rodzinach zastępczych niezawodowych.

Powyższe dane dają przekrój problemów z jakimi borykają się mieszkańcy miasta Sochaczew i pozwalają na stworzenie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Sochaczew.

Uwarunkowania prawne podejmowanych działań w ramach programu wspierania rodziny

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej jest najważniejszym aktem prawnym regulującym wszystkie aspekty życia członków naszego społeczeństwa. Jest to akt prawny najwyższej wagi, któremu powinny być podporządkowane ustawy i rozporządzenia dotyczące różnych sfer życia społecznego. Realizując „Gminny program wspierania rodziny w Gminie Miasto Sochaczew na lata 2025-2027 należy brać pod uwagę między innymi:

- ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 r. (Dz.U.2024.177 t.j.),
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2024.1283 t.j.),
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2024.424 t.j.),
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2023.2151 t.j.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.2024.1491 t.j.),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz.U.2023.1923 t.j.),
- ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.2023.2809 t.j.),

Cele programu

Głównym celem programu jest zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinie w Gminie Miasto Sochaczew.

Cele szczegółowe:

1. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
2. Wspieranie rodzin o niskim statusie materialnym szczególnie z problemem niepełnosprawności i bezrobocia:
 - aktywizacja zawodowa rodzin z problemem bezrobocia,
 - zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich i zagrożonych dysfunkcjami rodzin posiłków w szkole,
 - pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w artykuły szkolne i podręczniki,
 - udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów,
 - współorganizowanie i współfinansowanie wypoczynku dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin.
 - współpraca wszystkich instytucji i organizacji na terenie Gminy Miasto Sochaczew zajmujących się pomocą rodzinie.
 - dostarczanie usług i świadczenie pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych i rodzinom z problemem niepełnosprawności.
3. Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalenie zasobów tkwiących w rodzinach,
4. Wzmocnienie funkcji opiekuńczo - wychowawczej rodziny:
 - rozbudowa sieci poradnictwa rodzinnego oraz prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów, uzależnień od alkoholu i innych środków psychoaktywnych,
 - promocja i realizacja programów profilaktycznych, terapeutycznych, psychoedukacyjnych, skierowanych do rodziców i dzieci (dotyczących profilaktyki uzależnień, edukacji - w zakresie konstruktywnego spędzania czasu wolnego, edukacji - w zakresie doboru właściwych metod wychowania, edukacji dotyczącej radzenia sobie w kryzysie),
 - wspieranie plenerowych imprez sportowych i rekreacyjno- edukacyjnych,
 - przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
 - zwiększenie aktywności własnej rodziny, poprzez działania realizowane w środowisku lokalnym,
 - aktywizowanie seniorów do życia w środowisku rodzinnym i społeczności lokalnej.
 - wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w dostępie do rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej,
 - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród mieszkańców miasta oraz dzieci i młodzieży,
 - współpraca wszystkich podmiotów pracujących na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.
5. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,

6. Zapewnienie dzieciom i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi różnorodnych form pomocy:

- współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych,
- wspieranie dzieci z rodzin nie posiadających możliwości finansowych w rozwijaniu uzdolnień,
- rozwój i wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych,
- promowanie aktywności młodego pokolenia poprzez wspieranie idei wolontariatu,
- organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych,
- uświadomienie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- tworzenie integracyjnych form wychowania, opieki i nauczania osób niepełnosprawnych,
- wspieranie świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży, ze środowisk wymagających wsparcia.

Zasoby

Instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wpierające:

- Centrum Usług Społecznych,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- placówki oświatowe,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Sąd Rejonowy,
- organizacje pozarządowe,
- placówki opieki zdrowotnej,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Sochaczewskie Centrum Kultury,
- Środowiskowy Dom Samopomocy,
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji.

Harmonogram realizacji Programu

Realizacja programu odbywać się będzie poprzez wspólne i spójne działania jednostek administracji rządowej i samorządowej, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów i osób specjalizujących się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny. Realizacja zadań zawartych w Programie będzie ciągła i systematyczna w ramach czasowych obowiązywania Programu, czyli w latach 2025-2027.

Cele szczegółowe:

1. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.
2. Wspieranie rodzin o niskim statusie materialnym szczególnie z problemem niepełnosprawności i bezrobocia.

Zadania	Realizatorzy i Partnerzy	Planowany termin realizacji
Aktywizacja zawodowa rodzin z problemem bezrobocia.	Powiatowy Urząd Pracy , Centrum Usług Społecznych, organizacje pozarządowe	2025-2027
Dostarczanie usług i świadczenie pomocy społecznej rodzinom, żyjącym w trudnych warunkach materialnych.	Centrum Usług Społecznych , organizacje pozarządowe	2025-2027
Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkołach, przedszkolach, żłobku, placówkach opiekuńczo-wychowawczych	Gmina Miasto Sochaczew, Centrum Usług Społecznych , placówki działające w obszarze oświaty	2025-2027
Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w artykuły szkolne i podręczniki.	Gmina Miasto Sochaczew, Centrum Usług Społecznych , placówki działające w obszarze oświaty, organizacje pozarządowe	2025-2027
Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów	Gmina Miasto Sochaczew	2025-2027
Współorganizowanie i współfinansowanie wypoczynku dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin, zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją	Gmina Miasta Sochaczew, organizacje pozarządowe	2025-2027
Współpraca wszystkich instytucji i organizacji na terenie Gminy Miasto Sochaczew zajmujących się pomocą rodzinie.	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji programu	2025-2027

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach.

2. Wzmocnienie funkcji opiekuńczo- wychowawczej rodziny.

Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
Rozbudowa sieci poradnictwa rodzinnego oraz prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od alkoholu i od innych środków psychoaktywnych.	placówki działające w obszarze oświaty, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gmina Miasto Sochaczew, organizacje pozarządowe, Centrum Usług Społecznych, Służba Zdrowia	2025-2027
Promocja i realizacja programów profilaktycznych, terapeutycznych, psychoedukacyjnych, skierowanych do rodziców i dzieci (dotyczących profilaktyki uzależnień, edukacji w zakresie konstruktywnego spędzania czasu wolnego, edukacji w zakresie doboru właściwych metod wychowania, edukacji dotyczącej radzenia sobie w kryzysie).	placówki działające w obszarze oświaty, Gmina Miasto Sochaczew, organizacje pozarządowe, Centrum Usług Społecznych	2025-2027
Wspieranie plenerowych imprez sportowych i rekreacyjno- edukacyjnych.	Gmina Miasto Sochaczew, organizacje pozarządowe, Sochaczewskie Centrum Kultury, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	2025-2027
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	Zespół Interdyscyplinarny, w którego skład wchodzi: Gmina Miasto Sochaczew, organizacje pozarządowe, Centrum Usług Społecznych, Sąd Rejonowy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówki opieki zdrowotnej, placówki oświatowe, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Prokuratura Rejonowa.	2025-2027

Zwiększenie aktywności własnej rodziny poprzez działania realizowane w środowisku lokalnym.	Gmina Miasto Sochaczew, organizacje pozarządowe, placówki działające w obszarze oświaty, Centrum Usług Społecznych	2025-2027
Aktywizowanie seniorów do życia w środowisku rodzinnym i społeczności lokalnej.	Gmina Miasto Sochaczew, Centrum Usług Społecznych, organizacje pozarządowe	2025-2027
Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w dostępie do rehabilitacji zawodowej, społecznej, leczniczej.	Gmina Miasto Sochaczew, Środowiskowy Dom Samopomocy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, Centrum Usług Społecznych	2025-2027
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.	Gmina Miasto Sochaczew, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki działające w obszarze oświaty, organizacje pozarządowe, Policja	2025-2027
Współpraca wszystkich podmiotów pracujących na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	2025-2027

Cele szczegółowe:

1. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi różnorodnych form pomocy.

Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
Współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych.	placówki działające w obszarze oświaty, Centrum Usług Społecznych, Policja, Zespół Służby Kuratorskiej Sądu Rejonowego	2025-2027

Wspieranie dzieci z rodzin nie posiadających możliwości finansowych w rozwijaniu uzdolnień.	Gmina Miasto Sochaczew, placówki działające w obszarze oświaty, organizacje pozarządowe	2025-2027
Rozwój i wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych	Gmina Miasto Sochaczew, placówki działające w obszarze oświaty, organizacje pozarządowe	2025-2027
Promowanie aktywności młodego pokolenia, poprzez wspieranie idei wolontariatu	placówki działające w obszarze oświaty, organizacje pozarządowe, Centrum Usług Społecznych	2025-2027
Organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych.	placówki działające w obszarze oświaty, Gmina Miasto Sochaczew, organizacje pozarządowe, Sochaczewskie Centrum Kultury, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Centrum Usług Społecznych	2025-2027
Uświadomienie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży.	placówki działające w obszarze oświaty	2025-2027
Tworzenie integracyjnych form wychowania, opieki i nauczania osób niepełnosprawnych.	placówki działające w obszarze oświaty, Gmina Miasto Sochaczew, Środowiskowy Dom Samopomocy	2025-2027
Wspieranie świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży ze środowisk wymagających wsparcia	placówki działające w obszarze oświaty, Gmina Miasto Sochaczew	2025-2027

Monitoring i ewaluacja

Za ewaluację i monitoring programu odpowiada Centrum Usług Społecznych w Sochaczewie realizujący zadania wspierania rodziny. Ewaluacja i monitoring odbywać się będzie na bieżąco przez okres trwania programu.

Sprawozdanie z realizacji programu Centrum Usług Społecznych przekaze Burmistrzowi Miasta Sochaczew corocznie do dnia 30 marca.

W przypadku modyfikacji programu, założenia metodologii ewaluacji i monitoringu będą na bieżąco dostosowywane.

Cele monitoringu i ewaluacji:

Monitoring i ewaluacja mają na celu uzyskiwanie informacji na temat realizacji planowanych w ramach programu działań w zakresie ich czasu realizacji, założeń, źródeł finansowanie oraz przełożenia na osiągnięcie rezultatów.

Zakończenie

Miasto Sochaczew prowadzi wiele inicjatyw na rzecz wspierania rodziny, poprzez szereg działań podejmowanych przez jednostki organizacyjne oraz stowarzyszenia, działające na terenie Miasta. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Sochaczew na lata 2025-2027 zakłada tworzenie coraz to lepszych warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci, co zahamuje proces umieszczania dzieci poza rodziną biologiczną. Realizacja Programu zakłada wykorzystanie środków budżetu Miasta Sochaczew, budżetu państwa, pozyskiwanych środków, środków własnych podmiotów niepublicznych oraz środków przekazywanych przez sponsorów. Spodziewanym efektem ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

Tabela 1 Typy rodzin objętych pomocą społeczną

Wyszczególnienie	I -XII 2022 (I-VI 2022)		I -XII 2023 (I-VI 2023)		I-VI 2024	
	Liczba Rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba Rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba Rodzin	Liczba osób w rodzinach
Rodziny ogółem	721 (589)	1296 (1015)	742 (618)	1 353 (1109)	538	939
Rodziny z dziećmi	171 (132)	662 (502)	179 (145)	694 (556)	114	463
Rodziny niepełne	86 (63)	284 (200)	93 (70)	315 (226)	55	198
Rodziny emerytów i rencistów	177 (137)	231 (168)	171 (132)	232 (173)	117	141

Tabela 2 Świadczenia według powodu przyznania

Wyszczególnienie	I -XII 2022(I-VI 2022)		I -XII 2023(I-VI 2023)		I-VI 2024	
	Liczba Rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba Rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba Rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	418 (319)	750 (544)	387 (304)	669 (486)	260	407
Sieroctwo	1 (1)	1 (1)	0 (0)	0 (0)	0	0
Bezdomność	101 (75)	110 (80)	104 (88)	110 (91)	76	81

Potrzeba ochrony macierzyństwa	50 (29)	271 (160)	59 (37)	307 (196)	28	158
W tym wielodzietność	43 (28)	248 (158)	48 (29)	271 (166)	26	151
Bezrobocie	233 (152)	524 (317)	218 (150)	486 (330)	104	218
Niepełnosprawność	244 (190)	332 (251)	236 (195)	322 (255)	170	204
Długotrwała ciężka choroba	454 (339)	672 (472)	450 (343)	692 (496)	3147	449

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	109 (67)	391 (221)	117 (88)	435 (323)	57	202
W tym rodziny niepełne	79 (55)	234 (161)	87 (59)	281 (179)	41	131
W tym Rodziny wielodzietne	33 (17)	182 (88)	35 (24)	197 (133)	12	57
Przemoc w rodzinie	6 (4)	12 (8)	11 (3)	33 (9)	7	19
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0	0

Alkoholizm	40 (23)	70 (37)	36 (23)	65 (37)	20	28
Narkomania	1 (0)	1 (0)	0 (0)	0 (0)	2	2
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5 (4)	5 (4)	7 (0)	11 (0)	5	5
Trudności w integracji osób, które otrzymały statut uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	1 (0)	2 (0)	0 (0)	0 (0)	0	0
Zdarzenie losowe	2 (0)	10 (0)	5 (4)	18 (16)	1	1

Sytuacja kryzysowa	3 (2)	9 (7)	4 (1)	9 (3)	1	2
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0	0

Tabela 3 Świadczenie pieniężne w formie zasiłków

Wyszczególnieni e	I -XII 2022 (I-VI 2022)				I -XII 2023 (I-VI 2023)				I-VI 2024				
	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba osób w rodzinie	Kwota świadczeń	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczeni e	Liczba osób w rodzinie	Kwota świadczeń	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczeni e	Liczba osób w rodzinie	Kwota świadczeń	Liczba osób w rodzinie	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczeni e	Liczba osób w rodzinie	Kwota świadczeń
Zasiłki stałe	195 (170)	220 (189)	1 224 618 (606 984)	173 (166)	194 (186)	1 167 942 (590 440)	156	165	779 725				
Zasiłki okresowe	77 (42)	129 (60)	101 044 (50 077)	66 (34)	91 (45)	97 933 (44 488)	17	25	19 380				
Schronienie	64 (47)	69 (50)	805 474 (306 620)	71 (60)	71 (60)	955 309 (415 707)	54	54	408 352				

Posiłek	267 (185)	501 (553)	162 101 (70 323)	271 (210)	496 (397)	193 596 (91 175)	192	341	98 099
Usługi opiekuńcze	92 (71)	100 (77)	703 234 (290 103)	81 (61)	89 (65)	654 063 (277 290)	55	63	166 867
Specjalistyczne zasiłki opiekuńcze	17 (16)	23 (22)	115 895 (49 932)	16 (18)	20 (22)	134 957 (65 855)	13	14	48 361
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	2 (0)	10 (0)	4 000 (0)	2 (2)	8 (8)	2 500 (2 500)	0	0	0
Sprawienie pogrzebu	11 (7)	11 (7)	40 832 (27 524)	5 (4)	5 (4)	18 186 (10 032)	2	2	9 988
Inne zasiłki celowe i pomoc w naturze	486 (355)	948 (649)	648 410 (319 400)	472 (330)	928 (647)	784 718 (338 838)	276	499	333 314

W tym: zasiłki w ramach rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu"	366 (270)	773 (525)	486 100 (238 450)	351 (249)	751 (541)	605 200 (284 900)	220	420	250 300
Odpłatność gminy za pobyt w DPS	56 (51)	56 (51)	1 843 264 (953 347)	60 (52)	60 (52)	2 306 835 (1 110 676)	55	55	1 397 546

Tabela 4 Dożywanie w ramach rządowego programu "Posilek w szkole i w domu" - posiłki

Wyszczególnienie	I -XII 2022 (I-VI 2022)		I -XII 2023 (I-VI 2023)		I-VI 2024	
	Liczba Rodzin	Kwota świadczeń	Liczba Rodzin	Kwota świadczeń	Liczba Rodzin	Kwota świadczeń
Dzieci do lat 7	60 (41)	34 665 (15 088)	56 (38)	43 005 (19 015)	33	18 588
Dzieci powyżej 7 roku życia	77 (55)	72 374 (44 136)	98 (75)	117 593 (65 636)	68	63 186
Dorośli	66 (74)	55 062 (24 149)	69 (55)	61 652 (23 115)	47	28 328

Łącznie	187 (146)	184 588 (83 373)	188 (146)	222 250 (107 766)	123	110 102
---------	--------------	---------------------	--------------	----------------------	-----	---------

Tabela 5 Dożywianie w ramach rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu"

Wyszczególnienie	I -XII 2022 (I-VI 2022)			I -XII 2023 (I-VI 2023)			I-VI 2024		
	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba osób w rodzinie	Kwota świadczeń	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba osób w rodzinie	Kwota świadczeń	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba osób w rodzinie	Kwota świadczeń
Zasiłki celowe	366 (270)	773 (525)	486 100 (238 450)	351 (249)	751 (541)	605 200 (284 900)	220	420	250 300
Pomoc rzeczowa (paczki żywnościowe)	193 (0)	504 (0)	46 488 (0)	195 (0)	480 (0)	60 404 (0)	0	0	0

Spis tabel

Tabela 1 Typy rodzin objętych pomocą społeczną	17
Tabela 2 Świadczenia według powodu przyznania	18
Tabela 3 Świadczenie pieniężne w formie zasiłków	23
Tabela 4 Dożywianie w ramach rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" - posiłki	26
Tabela 5 Dożywianie w ramach rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" ..	28

